

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی

پایان نامه کارشناسی ارشد

گروه جغرافیا

رشته برنامه ریزی شهری

عنوان:

بررسی مولفه‌های شهر اسلامی در طرح‌های توسعه شهر مشهد

استاد راهنما: دکتر محمد رحیم رهنما

استاد مشاور: دکتر عزت‌ا... مافی

نگارش: علی رضایی مقدم

اسفند ۱۳۸۹

این پایان نامه با کمک مالی مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر مشهد انجام شده است.

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه آقای علی محمد صالحی دانشجو ی دوره کارشناسی ارشد رشته فهرست نگار در ساعت ۱۴ روز سه شنبه در محل کتابخانه دانشکده ادبیات با حضور امضا کنندگان ذیل تشکیل گردیده پس از بررسی های لازم، هیأت داوران پایان نامه نامبرده را با نمره به عدد ۱۹، به حروف نوزده و با درجه عالی مورد تأیید قرار داد / نداد.

عنوان رساله

بررسی و سنجش روش های نوین در نگارش فهرست نگار

امضا

هیئت داوران

• داور: دکتر محمد علی ابراهیمی

دانشیار گروه ادبیات دانشگاه فردوسی

• داور و نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر

..... گروه دانشگاه

• استاد راهنما: دکتر محمد علی ابراهیمی

و استادیار گروه ادبیات دانشگاه فردوسی

• استاد مشاور: دکتر محمد علی ابراهیمی

و استادیار گروه ادبیات دانشگاه فردوسی

• مدیر گروه: دکتر محمد علی ابراهیمی

..... گروه ادبیات دانشگاه فردوسی

بسمه تعالی

فرم ارزشیابی پایان نامه کارشناسی ارشد

نام و نام خانوادگی دانشجو: علی رضا علی محمدی شماره دانشجویی: ۱۰۰۱۰۰۱۰۰۱۰۰ گروه آموزشی: جغرافیا
رشته: جغرافیا گرایش: جغرافیای طبیعی تاریخ دفاع: ۱۵/۱۱/۱۳۹۱ نام و نام خانوادگی استاد راهنما: مهندس علی محمدی
عنوان پایان نامه: بررسی سلفه‌ها در سنگ رسوبی دریاچه ارومیه

معیارهای ارزشیابی		حداکثر نمره	نمره کسب شده	ملاحظات
کیفیت نگارش	نسجام در تنظیم و تدوین مطالب، حسن نگارش و رعایت دستورالعمل	۳	۲	
	کیفیت تصاویر، اشکال و منحنی های استفاده شده			
کیفیت علمی	بررسی تاریخچه موضوع و بیان سابقه پژوهش در موضوع	۱۲	۱۲	
	ابتکار و نوآوری			
	ارزش علمی و یا کاربردی			
	استفاده از منابع و مؤاخذ به لحاظ کمی و کیفی (به روز بودن)			
کیفیت نظرات و پیشنهادات برای ادامه تحقیق				
کیفیت ارائه	تسلط به موضوع و توانایی در پاسخگویی به سئوالات در جلسه دفاع	۳	۲	
	نحوه ارائه (رعایت زمان، تنظیم موضوع، کیفیت ترانس پرئسی و ...)			
مقاله	مقاله مستخرج از پایان نامه که براساس دستورالعمل تهیه و به تأیید استاد راهنما رسیده و به همراه پایان نامه تحویل گردیده است	۱	۱	
گزارش ها	تحویل به موقع گزارش ها	۱	۱	
نمره پایان نامه		۲۰	۱۹	

اعضای هیئت علمی	نام و نام خانوادگی	مرتب علمی	نام دانشگاه	امضاء
استاد راهنما	محمد رضا علی محمدی	رئیس	فردوسی	
استاد مشاور	مهندس علی محمدی	دانشیار	فردوسی	
عضو دفاع	مهندس علی محمدی	دانشیار	فردوسی	
عضو دفاع و نماینده تحصیلات تکمیلی				

جلسه دفاع با حضور هیئت داوران تشکیل و پایان نامه با اخذ نمره به عدد ۱۹ / حروف نوزده با درجه ب رسیده

- بدین اصلاحات پذیرفته شد.
- با اصلاحات پذیرفته شد (دانشجو موظف است تا تاریخ پایان نامه اصلاح شده خود را که به تأیید رسیده است به گروه آموزشی تحویل دهد).
- مردود شناخته شد.

گزارش نماینده تحصیلات تکمیلی:

نام و امضای نماینده تحصیلات تکمیلی: انوار
نام مدیر گروه: انوار
تاریخ و امضا:
** (لطفاً به توضیحات مندرج در پشت برگه توجه فرمائید) **

اظهاری نامه

اینجانب علمی رضایی مقدم دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جراحیها و برنامه ریزی شهری دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد نویسنده رساله/ پایان نامه " بررسی مولفه های شهر اسلامی در طرح های توسعه شهر مشهد " تحت راهنمایی آقای دکتر محمدرسیم رفیعا متعهد می شوم:

- تحقیقات در این رساله/پایان نامه توسط اینجانب انجام شده است و از صحت و اصالت برخوردار است.
- در استفاده از نتایج پژوهشهای محققان دیگر به مرجع مورد استفاده استناد شده است.
- مطالب مندرج در رساله/پایان نامه تاکنون توسط خود یا فرد دیگری برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی در هیچ جا ارائه نشده است.
- کلیه حقوق منوی این اثر متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد می باشد و مقالات مستخرج با نام « دانشگاه فردوسی مشهد » و یا « Ferdowsi University of Mashhad » به چاپ خواهد رسید.
- حقوق منوی تمام افرادی که در به دست آمدن نتایج اصلی رساله/پایان نامه تأثیرگذار بوده اند در مقالات مستخرج از رساله/ پایان نامه رعایت شده است.
- در کلیه مراحل انجام این رساله/پایان نامه، در مواردی که از موجود زنده (یا بافتهای آنها) استفاده شده است ضوابط و اصول اخلاقی رعایت شده است.
- در کلیه مراحل انجام این رساله/پایان نامه، در مواردی که به حوزه اطلاعات شخصی افراد دسترسی یافته یا استفاده شده است، اصل رازداری، ضوابط و اصول اخلاقی انسانی رعایت شده است.

تاریخ: ۱۳۸۹/۱۲/۱۰
امضای دانشجوی

مالکیت نتایج و حق نشر

- کلیه حقوق منوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، کتاب، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد می باشد. این مطلب باید به نحو مقتضی در تولیدات علمی مربوطه ذکر شود.
- استفاده از اطلاعات و نتایج موجود در رساله/پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نمی باشد.

تقدیم بہ داستان نختہ پور و دامن پر مہر مادہ؛

پاکد لانی کہ، ماہتاب چشمشان را بہ راہم بر افرو تھند و ہمارہ سیما ی پر عطا قستان بہ عنوان نابترین غزل، ترنم

بخش جلوہ ہی حیاتم است.

پاس بیکران خدای را؛

او که مرا آفرید و در وجودم چشمه‌ای از نور و روشنی را به ودیعه گذاشت و مرا یاری آن داد تا در راهی که قدم نهادم

موفق گردم و در این راه پس از او تائبگر کسانی هستم که در زلال مهربانیشان مرا راهنما شدند.

حال که این مجموعه با همه کاستی‌ها به اتمام رسیده است وظیفه خود می‌دانم از استاد راهنمای ارجمند جناب آقای دکتر محمد

رحیم ره‌نما که در مراحل مختلف به اینجانب یاری رسانده و در نهایت تسکین‌بخش، راهنمایی، همفکری و همکاری خود را ایثار

نموده اند پاسگزار می‌نمایم. همچنین از حسن نظر و مشاوره‌های سودمندانه و با ارزش جناب آقای دکتر مانی صمیمانه

تقدیر و تشکر می‌نمایم.

از مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر مشهد که حیات مالی و معنوی این پیمان نامه را بر عهده داشتند، کمال تشکر

را دارم و همچنین از سرکار خانم حسینی مسئول کتابخانه شورای شهر به خاطر در اختیار گذاشتن امکانات نرم

افزایی و سخت‌افزاری آن مرکز کمال تشکر و پاس‌را دارم و در پیمان از دوست عزیزم وحید یوسف پور که

در تمامی مراحل پیمان نامه همراه من بود، قدردانی می‌نمایم.

همچنین از همه عزیزانی که به هر نحو در به ثمر رسیدن و انجام این تحقیق ایجاب رایاری داده‌اند تشکر و قدردانی می‌

نمایم.

بسمه تعالی

مشخصات پایان نامه تحصیلی دانشجویان

دانشگاه فردوسی مشهد

عنوان پایان نامه: بررسی مولفه‌های شهر اسلامی در طرح‌های توسعه شهر مشهد

نام نویسنده: علی رضایی مقدم

نام استاد راهنما: محمد رحیم رهنما

نام استاد مشاور: عزت ا... مافی

رشته تحصیلی: برنامه ریزی شهری	گروه: جغرافیا	دانشکده: ادبیات و علوم انسانی
تاریخ دفاع: ۱۳۸۹/۱۲/۱۰	تاریخ تصویب:	
تعداد صفحات: ۲۳۵	مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	

چکیده رساله / پایان نامه :

در شهر اسلامی، فرم به تبع معنا تعریف می‌شود و کالبد، هویت خود را از محتوا اخذ می‌کند و این متأثر از بنیان‌های نظری معماری و شهرسازی اسلامی است که نسبت قالب و محتوا هم‌چون نسبت روح و کالبد در بنیان‌های جهان‌شناختی اسلامی است که نتیجه آن، تعادل زیستی و حصول کمال است؛ امری که بی‌توجهی یا کم‌توجهی به آن در جهان امروز، چالش‌ها و بحران‌های شدیدی را ایجاد کرده است. در واقع هیچ‌یک از امور و مسائل زندگی، از نظر اسلام به دور نمانده است، ضمن این‌که قوانین اسلام منحصر به زمان یا گروه خاصی از افراد نمی‌شود؛ لذا، مبانی و اصول ارائه شده از طرف اسلام به دلیل کامل و جامع بودن از نظر کلیه جوانب زیست شهری، کارایی لازم را در مواجهه با چالش‌های شهری امروز دارد به این ترتیب این پایان نامه به بررسی مولفه های شهر اسلامی در طرح های توسعه شهر مشهد پرداخته است. روش تحقیق در این پایان نامه توصیفی - تحلیلی

می باشد و برای تجزیه و تحلیل منابع اسنادی از نرم افزار (EXCEL) استفاده شده است و به منظور بررسی میزان تحقق و عدم تحقق کاربری های طرح تفصیلی در ارتباط با مولفه های شهر اسلامی از نرم افزار- (GIS) استفاده شده است. نتایج تحقیق بیانگر آن است که توافقی در بین اندیشمندان در خصوص مولفه های شهر اسلامی وجود ندارد و تاکید بیشتر آنها بر مولفه های کالبدی شهر اسلامی می باشد و در خصوص تحقق این کاربری در طرح های تفصیلی شهر مشهد می توان بیان کرد که مولفه ها و شاخص های شهر اسلامی نه در ضوابط و مقررات طرح تفصیلی و نه در حوزه عمل به آن توجه جدی بدان نشده است. و به اختصار میتوان بیان کرد تا تعریف "شهر اسلامی" روشن و دقیق و واضح و حداقل مورد توافق و ملاک عمل نباشد، و تا ویژگی های الگوی آن برای دوران معاصر روشن نباشد، زمینه حرکت به سمت تجلی عینی آن نیز فراهم نخواهد بود. و برای دستیابی به نتایج مذکور باید کار گروهی متشکل از دین شناسان و مهندسان ساختمان و ترجیحاً متخصصان جغرافیا ، تاریخ، جامعه شناسی و روان شناسی و هنر، تشکیل و مولفه ها و ویژگی های ساختار شهر اسلامی را تدوین کنند.

<p>امضای استاد راهنما:</p> <p>تاریخ:</p>	<p>واژگان کلیدی: شهرسازی اسلامی، مولفه های شهر اسلامی، طرح های توسعه شهری، شهر اسلامی، مشهد.</p>
--	---

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول : کلیات تحقیق
۱-۱-۱- بیان مسأله	۲
۲-۱- اهداف تحقیق	۵
۳-۱- سؤالات تحقیق	۵
۴-۱- فرضیات تحقیق	۵
۵-۱- روش تحقیق	۶
۶-۱- سابقه و پیشینه تحقیق	۶
۷-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق	۹
	فصل دوم : مفاهیم و مبانی نظری تحقیق:
۱-۲- مقدمه	۱۱
۲-۲- تعریف شهر	۱۱
۱-۲-۲- تعریف شهر از لحاظ قانون شهرداری: ..	۱۲
۱-۱-۲-۲- تعریف شهر از لحاظ ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵: ..	۱۲
۲-۲-۲- تعریف شهر از دیدگاه دانشمندان: ..	۱۳
۳-۲-۲- مفهوم شهر: ..	۱۷
۱-۳-۲-۲- شهر مقوله ای فلسفی - علمی: ..	۱۷
۲-۳-۲-۲- مفهوم شهر از نگاه ویکتور هوگو: ..	۱۷
۳-۳-۲-۲- شهر در رویکرد جغرافیایی: ..	۱۸
۴-۳-۲-۲- شهر در رویکرد جامعه شناختی: ..	۱۸
۵-۳-۲-۲- شهر در رویکرد اجتماعی: ..	۱۸

- ۱۹-۲-۳-۶- شهر در رویکرد کالبدی: ۱۹
- ۱۹-۲-۳-۷- شهر تبلوری از نابرابری ها: ۱۹
- ۱۹-۲-۴- معنی لغوی شهر برگرفته از شریعت اسلام: ۱۹
- ۲۰-۲-۴-۱- نظری به شهر در قرآن کریم: ۲۰
- ۲۱-۲-۴-۲- مفهوم مدینه: ۲۱
- ۲۲-۲-۴-۳- ملاک‌های قرآن در شناسایی شهر: ۲۲
- ۲۲-۲-۴-۱- صلاحیت فرهنگی اشخاص: ۲۲
- ۲۴-۲-۴-۳- حضور و سکونت پیامبری از پیامبران خدا: ۲۴
- ۲۴-۲-۴-۳-۱- مدینه، شهر حضرت صالح (ع): ۲۴
- ۲۵-۲-۴-۳-۲- مدینه، شهر حضرت لوط (ع): ۲۵
- ۲۶-۲-۴-۳-۳- مدینه، مدینه‌النبی (صلی الله علیه وآله): ۲۶
- ۲۹-۲-۵- نتیجه گیری ۲۹
- ۳۰-۳- محله: ۳۰
- ۳۳-۳-۱- فرهنگ محله ای شهرهای ایران: ۳۳
- ۳۴-۳-۲- عناصر تشکیل دهنده محله: ۳۴
- ۳۴-۳-۳- محله در شهر اسلامی: ۳۴
- ۳۸-۴-۲- خانه: ۳۸
- ۳۹-۴-۱- خانه و سرای در قرآن: ۳۹
- ۴۰-۴-۲- هیأت ظاهری سرای مسلمان؛ برخی بایدها و نبایدها: ۴۰
- ۴۱-۴-۳- فرهنگ حاکم بر سرای مسلمان؛ برخی بایدها و نبایدها ۴۱
- ۴۲-۴-۴- ویژگی های خانه از نظر قران و روایات معصومین ۴۲
- ۴۲-۴-۱- جایگاه نماز ۴۲

- ۴۲-۲-۴-۲- دستشویی..... ۴۲
- ۴۳-۲-۴-۳- حیات بدون سقف..... ۴۳
- ۴۴-۲-۴-۴- دستگاه پله..... ۴۴
- ۴۵-۲-۴-۵- میل خانه..... ۴۵
- ۴۶-۲-۴-۶- بهره گیری از ادعیه و اذکار..... ۴۶
- ۴۶-۲-۴-۷- استقبال قبله..... ۴۶
- ۴۷-۲-۵- مسجد..... ۴۷
- ۴۷-۲-۵-۱- مقدمه..... ۴۷
- ۴۸-۲-۵-۲- تعریف مسجد..... ۴۸
- ۴۹-۲-۵-۳- جایگاه مسجد در شهرهای اسلامی:..... ۴۹
- ۴۹-۲-۵-۴- اهمیت مسجد جامع:..... ۴۹
- ۵۲-۲-۵-۵- انواع مساجد:..... ۵۲
- ۵۲-۲-۵-۵-۱- بر حسب حوزه ی کارکردی:..... ۵۲
- ۵۲-۲-۵-۵-۱-۱- انواع مساجد:..... ۵۲
- ۵۲-۲-۵-۵-۱-۱-۱- مساجد جامع:..... ۵۲
- ۵۲-۲-۵-۵-۱-۲- مساجد ناحیه ای:..... ۵۲
- ۵۳-۲-۵-۵-۱-۳- مساجد محله ای:..... ۵۳
- ۵۳-۲-۵-۵-۲- بر حسب عملکردها:..... ۵۳
- ۵۶-۲-۵-۶- کارکرد های مسجد:..... ۵۶
- ۵۶-۲-۵-۶-۱- کارکرد عبادی:..... ۵۶
- ۵۶-۲-۵-۶-۲- کارکرد آموزشی و فرهنگی:..... ۵۶
- ۵۶-۲-۵-۶-۳- کارکرد سیاسی:..... ۵۶

- ۵۷.....۲-۵-۴-کارکرد اجتماعی:.....
- ۵۸.....۲-۵-۶-کارکرد نظامی:.....
- ۵۸.....۲-۵-۶-کارکرد قضایی:.....
- ۵۹.....۲-۵-۷-کارکرد هنری:.....
- ۶۰.....۲-۵-۷-مشکلات مساجد امروز:.....
- ۶۱.....۲-۵-۷-۱-ناهماهنگی در سلسله مراتب کارکردی - مکانی و حوزه ی نفوذ مساجد:.....
- ۶۱.....۲-۵-۷-۲-بی نظمی در خصوصیات معماری مساجد:.....
- ۶۲.....۲-۵-۷-۳-ناکارایی مساجد در مقایسه با نیازهای اجتماعی دوره معاصر:.....
- ۶۲.....۲-۵-۷-۴-مسائل و مشکلات ناشی از مدیریت مساجد:.....
- ۶۲.....۲-۵-۷-۵-دگرگونی های نامناسب در مساجد تاریخی:.....
- ۶۳.....۲-۵-۸-مسجد و شهر.....
- ۶۳.....۲-۵-۸-۱-القای جهت قبله.....
- ۶۴.....۲-۵-۸-۲-مسجد به عنوان هویت.....
- ۶۶.....۲-۵-۸-۳-مسجد به عنوان نشانه.....
- ۶۶.....۲-۵-۸-۴-دسترسی مناسب.....
- ۶۷.....۲-۵-۹-نتیجه گیری.....
- ۶۸.....۲-۶-بازار.....
- ۶۸.....۲-۶-۱-مقدمه.....
- ۷۰.....۲-۶-۲-تعریف بازار.....
- ۷۱.....۲-۶-۳-کارکرد بازار در شهرهای ایرانی-اسلامی.....
- ۷۳.....۲-۶-۴-نقش بازار در تحولات قبل از اسلام.....
- ۷۳.....۲-۶-۵-نقش بازار در تحولات جهان اسلام.....

- ۷۴..... عملکرد مذهبی بازار..... ۶-۶-۲
- ۷۶..... عملکرد کالبدی بازار..... ۷-۶-۲
- ۷۷..... نقش بازار در گسترش اسلام..... ۸-۶-۲
- ۷۷..... عملکرد اقتصادی بازار..... ۹-۶-۲
- ۸۰..... نتیجه گیری..... ۱۰-۶-۲
- ۸۱..... اصول و مولفه های شهر اسلامی:..... ۷-۲
- ۸۱..... اصول بنیادین شهر اسلامی:..... ۱-۷-۲
- ۸۱..... اصل هدفمند زیستن:..... ۱-۱-۷-۲
- ۸۳..... اصل کرامت انسان:..... ۲-۱-۷-۲
- ۸۴..... اصل عدالت:..... ۳-۱-۷-۲
- ۸۴..... اصل رفاه:..... ۴-۱-۷-۲
- ۸۶..... اصل امنیت یا اصل ضرورت تأمین امنیت:..... ۵-۱-۷-۲
- ۸۶..... اصل عدم «عسر و حرج»:..... ۶-۱-۷-۲
- ۸۸..... اصل ممنوعیت زیان رساندن به دیگران و ضمانت آوری آن:..... ۷-۱-۷-۲
- ۸۹..... اصل احترام به مالکیت:..... ۸-۱-۷-۲
- ۹۰..... اصل ممنوعیت و ضمانت آوری ائتلاف:..... ۹-۱-۷-۲
- ۹۲..... اصل حریم املاک:..... ۱۰-۱-۷-۲
- ۹۴..... اصول و مولفه های شهر اسلامی از دیدگاه قرآن:..... ۲-۷-۲
- ۹۴..... مقدمه:..... ۱-۲-۷-۲
- ۹۴..... طرح موضوع:..... ۲-۲-۷-۲
- ۹۴..... شهر اسلامی:..... ۳-۲-۷-۲
- ۹۷..... تسبیح:..... ۱-۳-۲-۷-۲

- ۹۸..... ذکر: ۲-۳-۲-۷-۲
- ۹۹..... تقوی: ۳-۳-۲-۷-۲
- ۱۰۰..... وحدت: ۴-۳-۲-۷-۲
- ۱۰۱..... زیبایی: ۵-۳-۲-۷-۲
- ۱۰۲..... امنیت: ۶-۳-۲-۷-۲
- ۱۰۲..... وجود امنیت: ۱-۶-۳-۲-۷-۲
- ۱۰۴..... عدل: ۷-۳-۲-۷-۲
- ۱۰۵..... صفات فعل الهی: ۳-۷-۲
- ۱۰۶..... تعادل: ۱-۳-۷-۲
- ۱۰۶..... اندازه: ۲-۳-۷-۲
- ۱۰۷..... حد: ۳-۳-۷-۲
- ۱۰۸..... توازن: ۴-۳-۷-۲
- ۱۰۹..... طبیعت و عناصر طبیعی: ۵-۳-۷-۲
- ۱۰۹..... نور: ۱-۵-۳-۷-۲
- ۱۱۰..... باد: ۱-۵-۳-۷-۲
- ۱۱۱..... آب: ۱-۵-۳-۷-۲
- ۱۱۲..... خاک: ۱-۵-۳-۷-۲
- ۱۱۳..... تنظیم روابط اجتماعی: ۶-۳-۷-۲
- ۱۱۳..... وحدت جامعه: ۱-۶-۳-۷-۲
- ۱۱۶..... حقوق همسایگان: ۱-۶-۳-۷-۲
- ۱۱۷..... صلهی رحم: ۱-۶-۳-۷-۲
- ۱۱۸..... صفات محیط مصنوع: ۷-۳-۷-۲

- ۱۱۸.....اصلاح زمین: ۱-۷-۳-۷-۲
- ۱۱۸.....هویت: ۲-۷-۳-۷-۲
- ۱۱۹.....مفهوم هویت در زبان‌های لاتین: ۱-۲-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۱.....عبرت: ۳-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۱.....اجتناب از لغو و بطالت: ۴-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۲.....اجتناب از تفاخر و تفرعن: ۵-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۳.....اجتناب از فساد: ۶-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۴.....اجتناب از اسراف: ۷-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۵.....کاربرد رنگ و روان‌شناسی آن در شهر اسلامی: ۸-۷-۳-۷-۲
- ۱۲۷.....نظریه های شهرسازی اسلامی: ۸-۲
- ۱۲۷.....مقدمه: ۱-۸-۲
- ۱۲۷.....نظریات موافق تمدن شهرسازی اسلامی: ۲-۸-۲
- ۱۲۷.....نظریه هایی که شهر را حاصل فرهنگ و تمدن اسلامی می دانند: ۱-۲-۸-۲
- ۱۲۸.....نظریه هایی که اسلام را دین شهر می دانند: ۲-۲-۸-۲
- ۱۳۱.....نظریات مخالف تمدن شهرسازی اسلامی: ۳-۸-۲
- ۱۳۷.....نظریه‌هایی که با مفهوم شهر و شهرنشینی در قلمرو فرهنگ اسلامی موافق نیستند: ۲-۹-۲
- ۱۴۵.....نظریه‌هایی درباره معماری خانه‌ها و عناصر مسکن: ۹-۲
- ۱۵۰.....روند شکل‌گیری معماری و شهر اسلامی براساس تعالیم اسلام: ۱۰-۲
- ۱۵۲.....ارکان و عوامل شکل‌دهنده شهر اسلامی: ۱۱-۲
- ۱۵۶.....جمع بندی: ۱۱-۲

فصل سوم: شناخت و بررسی روند شکل گیری شهر مشهد:

- ۱-۳- مقدمه ۱۶۰
- ۲-۳- شکل گیری شهر مشهد ۱۶۰
- ۳-۳- موقعیت جغرافیایی شهر مشهد ۱۶۷
- ۴-۳- خصوصیات اقلیمی منطقه مورد مطالعه ۱۶۸
- ۱-۴-۳- شرایط آب و هوایی مشهد ۱۶۸
- ۱-۱-۴-۳- باد ۱۷۰
- ۲-۱-۴-۳- تابش ۱۷۱
- ۳-۱-۴-۳- درجه حرارت ۱۷۰
- ۴-۱-۴-۳- رطوبت نسبی ۱۷۱
- ۵-۱-۴-۳- بارندگی ۱۷۳
- ۶-۱-۴-۳- زمین شناسی ۱۷۵
- ۱-۶-۱-۴-۳- لرزه خیزی ۱۷۶
- ۱-۱-۶-۱-۴-۳- گسل مشهد ۱۷۷
- ۲-۱-۶-۱-۴-۳- گسل طرهبه- سنگبست ۱۷۷
- ۵-۳- ویژگیهای اجتماعی-اقتصادی و جمعیتی ۱۷۸
- ۱-۵-۳- ویژگیهای جمعیتی ۱۷۸
- ۲-۵-۳- ویژگیهای اجتماعی ۱۸۰
- ۳-۵-۳- ویژگیهای اقتصادی ۱۸۰
- ۶-۳- نتیجه گیری ۱۸۲

فصل چهارم: طرح های شهری در شهر مشهد:

- ۱-۴- مقدمه ۱۸۵
- ۲-۴- بررسی سابقه تهیه طرح های شهری در شهر مشهد ۱۸۵
- ۱-۲-۴- بررسی طرح جامع اولیه شهر مشهد (۷۰-۱۳۴۵) ۱۸۶
- ۱-۱-۲-۴- ایده کلی میزان توسعه و جهات گسترش شهر ۱۸۷
- ۲-۱-۲-۴- طرح نوسازی پیشنهادی منطقه قدیمی و مرکزی شهر ۱۸۹
- ۳-۱-۲-۴- تقسیمات کالبدی در طرح های جامع اولیه شهر مشهد: ۱۸۹
- ۲-۲-۴- بررسی طرح جامع ثانویه شهر مشهد (۹۵-۱۳۷۰) ۱۹۰
- ۱-۲-۲-۴- الگوی توسعه شهر ۱۹۲
- ۳-۴- بررسی سیاست های حاکم بر برنامه ریزی کاربری اراضی و سرانه های خدمات شهری در طرح های جامع و تفصیلی شهر مشهد ۱۹۳
- ۱-۳-۴- طبقه بندی کاربری ها در تقسیمات کالبدی طرح های جامع مشهد ۱۹۴
- ۱-۱-۳-۴- طرح جامع اولیه ۱۹۴
- ۲-۱-۳-۴- طرح جامع ثانویه ۱۹۷
- ۴-۴- اصل امنیت یا اصل ضرورت تأمین امنیت: ۲۰۰
- ۵-۴- اصل رفاه: ۲۰۱
- ۶-۴- اصل عدالت: ۲۰۴
- ۷-۴- نتیجه گیری ۲۰۶